

УДК 334.72:330.16
JEL Classification: G39, L26, M49

*Куцик В.І.,
канд. екон. наук, доц., доц. кафедри економіки,
Мойсеєнко І.В.,
аспірант кафедри теоретичної економіки,
Львівський торговельно-економічний університет*

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. В умовах подолання кризових явищ в економіці України зростає значення розвитку підприємництва на принципах соціальної відповідальності. Дотримання вимог міжнародних та вітчизняних стандартів впровадження практик соціальної відповідальності передбачає як формування соціальної політики підприємств, так і моніторинг ефективності соціальних ініціатив за визначеними напрямками сталого розвитку. Підприємство виступає складною відкритою господарською системою, яка формує власний організаційно-економічний механізм реалізації соціальної відповідальності. Дія цього механізму спрямована на: досягнення стратегічних цілей підприємства; трудовий колектив (персонал) підприємства як його підсистему, яка перебуває під управлінським і регулюючим впливом керуючої підсистеми підприємства; підприємство як господарську систему, що може вступати у взаємодію з іншими господарськими системами (юридичними та фізичними особами, територіальними громадами); підприємство як складову систему вищого порядку (галузі, регіону) національної економіки. При цьому на рівні держави встановлюються правила і норми реалізації соціально відповідальних відносин між усіма суб'єктами таких відносин. Таким чином, підприємство у багаторівневій моделі реалізації соціальної відповідальності в суспільстві одночасно розглядається як підсистема, надсистема і взаємодіюча система, що визначає напрями їх аналізу та оцінки.

Соціальна відповідальність підприємства розглядається як політика діяльності підприємства, спрямована на позитивний внесок у розвиток суспільства, а не лише на отримання прибутку, тобто це – відповідальність підприємця за інтегровану суспільну корисність його бізнесу. В дослідженні соціальної відповідальності підприємництва виділяють різні сфери його взаємовідносин: «підприємство – персонал», «підприємство – інші суб'єкти ринку (інвестори, споживачі, постачальники, партнери, конкуренти)», «підприємство – територіальна громада», «підприємство – держава», «підприємство – навколишнє природне середовище», «підприємство – інформаційне середовище».

Основними проблемами досліджень з теорії, методології та практики оцінки соціальної відповідальності підприємства, які потребують методичного вирішення, можна визначити такі: розробка комплексної системи оцінок, адекватної сучасним міжнародним стандартам та цілям сталого розвитку, вирішення проблеми порівнянності різногалузевих критеріїв оцінки соціальної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових публікацій та світової практики оцінювання соціальної відповідальності (соціальної відповідальності та соціальної діяльності) показує, що існує декілька методологічних підходів до оцінки соціальної відповідальності на мікрорівні: оцінювання відбувається на основі фінансової та соціальної звітності, індексними, рейтинговими, якісними і кількісними методами. Підходи до оцінювання рівня соціальної відповідальності підприємства можна розрізнати за кількісними та якісними оцінками. В свою чергу методи кількісної оцінки поділяються на: оцінку рівня соціальних інвестицій та розрахунок показників соціальної відповідальності. Дослідження якісних параметрів передбачає складання соціальних рейтингів та соціальні (нефінансові) звіти.

Аналізу методик оцінки соціальної відповідальності бізнесу присвячені дослідження таких вчених, як: О. Березіна [1], О. Буян [2], О. Ворона [3], В. Євтушенко [4], О. Затейщикова [5], О. Охріменко [10].

У Міжнародному стандарті ISO 26000 «Керівництво з соціальної відповідальності» основними принципами соціальної відповідальності названо: підзвітність, прозорість, етичну поведінку, взаємодію з зацікавленими сторонами, додержання норм (правових та міжнародних) і прав людини. Реалізація таких принципів діяльності у бізнес-практиці передбачає оцінювання як результативності соціальної діяльності, так і їх впливу на економічні результати діяльності, а також оцінку соціальних інвестицій.

Оскільки стандарт ISO 26000:2010 «Керівництво з соціальної відповідальності» впроваджений в нашій економічній практиці, рекомендується починати оцінювання внутрішнього середовища соціальної відповідальності з виділення 7 основних напрямків, що представлені в стандарті: організаційне управління; права людини; трудові практики; навколишнє середовище; сумлінні ділові практики; проблеми, пов'язані із споживачами; участь в житті спільнот та їх розвиток. Отже ці напрями соціальних відносин потребують впровадження методик їх аналізу та оцінювання рівня ефективності чи результативності [11].

Починаючи з січня 2012 р., кожного місяця Центр «Розвиток КСВ» оцінює 10 найбільших компаній певного сектору за методологією Індексу прозорості. Результати їх оцінки на початок 2017 р.:

– найбільше розкривають питання: у сфері трудових відносин, розвитку і підтримки громад, охорони довкілля, бізнес-профілю організацій;

– найменше висвітлюють: бонуси та політику заробітної плати, програми впровадження корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в ланцюг постачання та їх результати, політику відповідального маркетингу та її результати [9].

Розроблені методики оцінки внутрішнього середовища соціальної відповідальності підприємства побудовані з використанням як експертних так, і статистичних даних. Так, в роботі [7] описана методика розрахунку внутрішнього індексу соціальної відповідальності компанії на основі експертної оцінки та модифікованої матриці SPACE-аналізу. Для розрахунку індексу соціальних інвестицій працівникам підприємств пропонується використати такі критерії: винагорода і мотивація; професійна підготовка і розвиток персоналу; охорона праці; реалізовані соціальні програми; додаткові стимули для персоналу; задоволеність морально-психологічним кліматом. В кожній групі критеріїв сформовано перелік кількісних або якісних показників, які оцінюються за шкалою від 0 до 100. При цьому за принципом матриці SPACE показники поділені на групи: фактори забезпечення стабільності (додаткові стимули для персоналу, психологічний клімат); фактори створення безпечних умов праці (охорона праці); фактори забезпечення конкурентних переваг підприємства (підготовка та перепідготовка кадрів, соціальні програми); фактори забезпечення фінансової привабливості (винагорода і мотивація). Результати досліджень формуються у бальній оцінці з урахуванням абсолютної помилки, відносної похибки, надійності та коефіцієнта Стьюдента [7]. Описана методика стосується оцінювання трудових відносин і, хоча містить стратегічні оцінки, відображає лише один з напрямів соціальних відносин підприємства.

Отже, найчастіше кількісні параметри оцінювання рівня соціальної відповідальності визначаються на основі показників у сфері трудових відносин. Рівень соціальної відповідальності підприємства на основі інтегральних оцінок визначається послідовно:

1) розрахунок часткових соціально-трудова показників, згрупованих за шістьма предметними областями: загальні показники (індекс соціальної відповідальності, індекс перспективного розвитку, співвідношення соціальних інвестицій та прибутку тощо); показники зайнятості (частка звільнених протягом досліджуваного періоду з ініціативи роботодавця в загальній чисельності працівників, коефіцієнт плинності кадрів тощо); оплати праці (співвідношення середнього розміру заробітної плати працівників корпорації з середнім по галузі, частка витрат на оплату праці в собівартості продукції тощо); охорони праці (коефіцієнт виробничого травматизму, витрати на покращення умов праці на одного працівника корпорації тощо); навчання та охорони здоров'я працівників (витрати корпорації на охорону здоров'я працівників в розрахунку на одного працівника, частка працівників, що проходять щорічний медичний огляд коштом корпорації в загальній чисельності працівників тощо);

2) складання рейтингу за предметними областями і визначення інтегрованого рейтингового показника КСВ [1].

Аналіз перелічених методик оцінки соціальної відповідальності на мікрорівні дозволяє стверджувати, що більшість індикаторів стосуються відносин з персоналом та відображають такі складові КСВ: правову, економічну, етичну. Однак ці методики не відображають найважливіших сторін відповідальності підприємства: відносин з державою по трудовому та податковому законодавству та ефективності управління соціальною відповідальністю [1–5; 10].

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне дослідження методів, об'єктів і показників оцінки соціальної відповідальності підприємства та надання методичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. При складанні рейтингових оцінок діяльності суб'єктів підприємництва враховують бізнес-процеси, пов'язані з формуванням та реалізацією політики соціальної відповідальності, що здійснюють комплексний вплив на навколишнє середовище і суспільство. У міжнародній практиці найчастіше використовуються індексні методики оцінки соціальної відповідальності підприємства, що представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Індексні методики оцінки соціальної відповідальності бізнесу

Індексний показник	Часткові показники
Індекс Domini Social Investment (DSI 400)	оцінюються соціальні, екологічні й управлінські показники найбільших по капіталізації підприємств
Індекс стійкості Доу Джонса (Dow Jones Sustainability Index)	критеріями оцінки виступають показники корпоративного управління, соціальна активність, екологічна діяльність
Індекс FTSE4Good	фінансові, соціальні й екологічні показники підприємства, права людини
Індекс корпоративної добродійності (Corporate Philanthropy Index)	оцінюється благодійність, взаємини з основними партнерами
Метод Лондонської групи порівняльного аналізу (London Benchmarking Group)	аналіз соціальної інклюзії підприємства

Джерело: складено авторами за даними [4; 8]

Щодо аналізу якісних параметрів оцінки соціальної відповідальності підприємства, то слід звернутись до нефінансових звітів корпоративного сектору економіки. Нефінансова звітність конкретної компанії може бути підготовлена та подана у різних форматах (стандартах) з чотирьох загальноприйнятих [8; 10]:

1. Звіт про КСВ-діяльність (соціальний звіт, звіт про соціальні та/або екологічні проекти компанії), який створюється за власною структурою компанії, за показниками, які самостійно визначаються компанією, представляє собою перелік соціальних проектів компанії і не проходить аудит.

2. Звіт про реалізацію принципів Глобального договору (COP – Communication on Progress). Звіт з прогресу стосується виконання принципів Глобального Договору, які розмежовуються за сферами: захист прав людини, захист навколишнього середовища, охорона праці та антикорупційні заходи.

3. Звіт зі сталого розвитку готується за вимогами системи Глобальної ініціативи зі звітності (Global Reporting initiative – GRI), тобто за стандартизованою системою звітування щодо економічної, природоохоронної та соціальної діяльності, має чіткі індикатори, за п'ятьма складовими: бачення та стратегія; профіль організації; управління; індекс GRI; показники діяльності.

4. Звіт за стандартом AA1000 (Account Ability) розроблений Інститутом соціальної та етичної звітності (Institute of Social and Ethical Account Ability) [4].

Перелічені звіти не співставні для визначення рейтингових оцінок і потребують додаткових експертних оцінок.

В українській практиці Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» почав визначати Індекс прозорості та підзвітності, який відображає критерії зовнішнього оцінювання підприємства за даними їх веб-ресурсів (див. табл. 2).

Таблиця 2

Показники оцінки СВП на основі даних веб-сайтів

Критерії оцінки	Показники звітності
Звітність	наявність нефінансового звіту, розробленого відповідно до стандартів Глобальної ініціативи зі звітності, Глобального договору ООН або іншими стандартами; наявність звіту про екологічну та соціальну діяльність
Зміст	рівень розкриття інформації за основними сферами КСВ
Навігація	зручність користування сайтом
Доступність	мова, контактна інформація

Джерело: складено авторами за даними [12]

Комбінація методів кількісного та якісного аналізу найкращим чином допомагає оцінити ефективність соціальної діяльності. Використання якісних методів дає можливість у повній мірі оцінити інтереси і потреби представників соціальної групи, позиції всіх зацікавлених сторін і систему їх пріоритетів, допомагає зрозуміти економічний, політичний, соціальний контекст процесу соціальної відповідальності.

Оцінювання будь-якого об'єкту та наряду соціальної відповідальності підприємства будь-яким методом потребує використання певної системи показників. Виділяють часткові та загальні, кількісні та якісні, зовнішні та внутрішні показники оцінки соціальної відповідальності підприємства.

З метою виявлення чинників, що гальмують реалізацію соціальної відповідальності підприємств, визначення умов і перспектив її активізації пропонується науково-методичний підхід до оцінювання соціальної відповідальності, який базується на таких положеннях: врахування як внутрішніх, так і зовнішніх проявів соціальної відповідальності підприємства; врахування одночасно результатів фінансової звітності підприємства та соціальних інвестицій; орієнтування на обмежену кількість показників (що робить методичний підхід придатним для практичної реалізації). Для оцінювання внутрішньої та зовнішньої соціальної відповідальності підприємств сформовано сукупність критеріїв та показників їх оцінки.

Враховуючи міжнародний досвід використання кількісних методів вимірювання ефективності соціальних інвестицій та необхідності доповнення їх показниками оцінки зовнішнього середовища, вважаємо за доцільне виділити наступні можливі цілі оцінки:

- оцінка з метою визначення ефективності витрачання інтелектуальних та соціальних ресурсів підприємства;

- оцінка з метою визначення ефективності соціальних інвестицій; оцінка з метою визначення конкурентоспроможності;

- аналіз впливу соціальних інвестицій на результати діяльності.

При визначенні рівня соціальної відповідальності певного підприємства важливим є врахування таких узагальнюючих критеріїв ефективності:

- результативність вимірюється як відношення отриманого результату до поставленої мети, наприклад, скорочення заборгованості перед бюджетом, перед іншими суб'єктами економіки чи персоналом;

- економічність – це відношення результатів до витрат ресурсів (матеріальних та нематеріальних) (ефективніша та діяльність, яка дозволяє отримати результат з меншими витратами);

- доцільність – розглядається як відношення цілей до реальних соціальних проблем (ефективніша та діяльність, яка дозволяє вирішити реальні соціальні проблеми персоналу, територіальної громади, стейкхолдерів бізнесу);

- ефективність управління – розглядається як відношення результатів діяльності у вигляді доходу чи чистого прибутку до витрат на адміністрування, збут та персонал за даними фінансової звітності.

Для експрес-аналізу соціальної відповідальності підприємства та порівняльного аналізу у межах галузі чи території пропонується використати кількісні методи, що базуються на методах та процедурах аналізу показників господарської діяльності підприємства. Кількісні методи оцінки більше підходять для оцінки причинно-наслідкових зв'язків на основі показників результатів діяльності. При виборі показників вимірювання рівня соціальної відповідальності підприємства рекомендуємо перелік, вказаний у табл. 3.

Пропонована методика оцінювання ефективності соціальної відповідальності діяльності передбачає послідовність таких дій: визначаються цілі оцінювання; ідентифікуються об'єкти оцінювання обґрунтовуються критерії оцінювання; визначається склад показників оцінювання; обираються методи розрахунку показників; виконується розрахунок кількісної величини критеріїв, тобто показників, відповідних тим чи іншим критеріям.

Таблиця 3

Перелік кількісних показників оцінки СВП на мікрорівні

Показники вимірювання внутрішнього середовища	Показники вимірювання зовнішнього середовища
Індекс питомих соціальних інвестицій (IL) (в грошових одиницях): $IL = CI / LI$, де CI – осяг соціального інвестування; LI – середньоспискова чисельність працівників.	Комплексний індекс KI: $KI = (VP + CI + SB) / PV$, де VP – виплачені податки; CI – інвестиції в людський капітал; SB – соціальні видатки; PV – витрати виробничого призначення.
Частка соціальних інвестицій у сумарному обсязі продажів (IS), що вимірюється в відсотках: $IS = CI / S$, де S – обсяг продажу.	Індикатор перспективного розвитку: $IPR = (CI + SB) / PR$, де PR – чистий прибуток.
Частка соціальних інвестицій у сумарному обсязі прибутків (IP), що вимірюється в відсотках: $IP = CI / PR$	Індикатор соціальних видатків: $ICV = SB / PR$

Джерело: складено авторами за даними [4; 6]

Відносні показники, що відображають соціально-трудова відносини можуть бути використані для визначення рейтингу соціальної відповідальності підприємства з врахуванням умов зовнішнього середовища можуть бути доповнені такими: коефіцієнт співвідношення середньомісячної зарплати на підприємстві і прожиткового мінімуму; коефіцієнт співвідношення середньомісячної зарплати на підприємстві й у відповідній галузі і прожиткового мінімуму; коефіцієнт співвідношення фонду оплати праці і операційних витрат.

В табл. 4 представлено порівняльний аналіз ефективності соціальної політики за даними веб-сайтів досліджуваних підприємств.

Таблиця 4

Порівняльний аналіз ефективності соціальної політики

Дохід (грн.)	2014	2015	2016	Середній темп зростання/зниження, %
Укрнафта	28292833	28761995	22578750	89,3
Галнафтогаз	1312040	5448821	4168713	178,2
Соціальні інвестиції = (адмінвитрати + витрати на збут + витрати на оплату праці + соціальні витрати)				
Укрнафта	3502339	4135933	4519976	113,6
Галнафтогаз	869573	1063566	1583825	135,0
Соціальні інвестиції / дохід, грн/грн				
Укрнафта	0,12	0,14	0,20	127,2
Галнафтогаз	0,66	0,20	0,38	75,7

Джерело: складено авторами за даними веб-сайтів

Порівняння показників соціальної відповідальності «Галнафтогаз» та «Укрнафти» дозволяє зробити такі висновки: хоча дохід «Укрнафти» знизився на 10,7%, а «Галнафтогаз» зріс на 78,2%, загальний обсяг соціальних інвестицій має позитивну тенденцію до змін і приріст складає 13,6% та 35% відповідно.

Порівняльний аналіз ефективності соціальної політики підприємств засвідчив середній темп зростання ефективності соціальних інвестицій «Укрнафти» та «Галнафтогаз» 27,2% та 75,7% відповідно.

На нашу думку, представлена експрес-методика оцінки ефективності соціальних інвестицій та соціальної відповідальності підприємства дозволяє відстежувати динаміку зміни результатів діяльності у співставленні з витратами на соціальні інвестиції.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, проведено теоретичне дослідження методів, об'єктів та показників аналізу соціальної відповідальності підприємства та розроблено експрес-методу оцінки її рівня. Методичні основи оцінювання соціальної відповідальності підприємства модифіковано наступним чином: доповнено критерії ефективності оцінки соціальної відповідальності з врахуванням результатів діяльності на мікрорівні, уточнено перелік та методику розрахунку параметрів соціальних інвестицій за витратним методом за даними публічних звітів.

Представлена методика дозволяє проаналізувати динаміку змін внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства та вплив соціальних інвестицій на результати діяльності.

Поєднання структурного аналізу щодо вибору об'єктів соціальної відповідальності та кількісного аналізу ефективності соціальних інвестицій дозволяє досягти комплексності аналізу та підвищити результативність управлінських рішень.

Бібліографічний список

- 1.Березина О.Ю. Кількісна оцінка соціальної відповідальності корпорацій. *Вісник Української академії банківської справи*. 2012. № 1(32). С. 97-101.
- 2.Буян О.А. Підходи до оцінки ефективності корпоративної соціальної відповідальності підприємств в Україні. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2012. Випуск 6 (2). С. 159-165.
- 3.Ворона О.В. Методичні підходи до оцінки рівня соціальної відповідальності. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 30. С. 127-133.
- 4.Дослідження соціальної відповідальності бізнесу в Україні. URL: www.un.org.ua/files/Concept_Paper.pdf (дата звернення: 20.07.2018).
- 5.Євтушенко В.А. Оцінка корпоративної соціальної відповідальності: методи, об'єкти, показники. URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?...2...2013 (дата звернення: 20.07.2018).
- 6.Затейщикова О.О. Аналіз підходів до оцінки соціальної відповідальності бізнесу. URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 20.07.2018).
- 7.Калінеску Т.В., Зеренко М.О. Соціальне інвестування та відповідальність підприємств: монографія. Луганськ: Вид-во СЧУ ім. В. Даля, 2013. 292 с.
- 8.Лепіхіна Т.П., Мохова Є.Г. Формирование социальной политики фирмы. URL: <https://cyberleninka.ru/.../formirovanie-sotsialnoy-politiki-firmy-na...2012>. (дата звернення: 20.07.2018).
- 9.Офіційний сайт Центру «Розвиток соціальної відповідальності». URL: <http://csr-ukraine.org/> (дата звернення: 20.07.2018).
- 10.Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Київ: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2015. 180 с.
- 11.Стандарт ISO 26000:2010. Керівництво з соціальної відповідальності. URL: http://www.ksovok.com/doc/iso_fdis_26000_rus.pdf (дата звернення: 20.07.2018).
- 12.Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». URL: <https://platfor.ma/.../tsentr-rozvitok-korporativnoyi-sotsialnoyi-vidpovidalnosti-> (дата звернення: 20.07.2018).

References

- 1.Berezina, O.Yu. (2012), «Quantitative assessment of corporate social responsibility», *Visnyk Ukrainy akademii bankivskoi spravy*, no. 1(32), pp. 97-101.
- 2.Buian, O.A. (2012), «Approaches to the assessment of the effectiveness of corporate social responsibility in Ukraine», *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya "Ekonomika"*, Issue 6 (2), pp. 159-165.
- 3.Vorona, O.V. (2010), «Methodological approaches to assessing the level of social responsibility», *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 30, pp. 127-133.
- 4.*Doslidzhennia sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu v Ukraini* [Research of social responsibility of business in Ukraine], available at: www.un.org.ua/files/Concept_Paper.pdf (access date July 20, 2018).
- 5.Yevtushenko, V.A. (2013), «Assessment of corporate social responsibility: methods, objects, indicators», available at: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?...2013 (access date July 20, 2018).
- 6.Zatieishchykova, O.O. (2014), «Analysis of approaches to assessing social responsibility of business», available at: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe (access date July 20, 2018).
- 7.Kalinesku, T.V. and Zerenko, M.O. (2013), *Sotsialne investuvannia ta vidpovidalnist pidprijemstv* [Social investment and corporate responsibility], monograph, Vyd-vo SNU im. V. Dalia, Luhansk, Ukraine, 292 p.
- 8.Lepikhina, T.P. and Mokhova, Ye.H. (2012), «Formation of social policy of the firm», available at: <https://cyberleninka.ru/.../formirovanie-sotsialnoy-politiki-firmy-na...2012> (access date July 20, 2018).
- 9.*Ofitsiyniy sait Tsentru «Rozvytok sotsialnoi vidpovidalnosti»* [Official website of the center «Development of social responsibility»], available at: <http://csr-ukraine.org/> (access date July 20, 2018).
- 10.Okhrimenko, O.O. and Ivanova, T.V. (2015), *Sotsialna vidpovidalnist* [Social responsibility], tutorial, National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv, Ukraine, 180 p.
11. *Standart ISO 26000:2010. Kerivnytstvo z sotsialnoi vidpovidalnosti* [Standard ISO 26000:2010. Guidance on Social Relevance], available at: http://www.ksovok.com/doc/iso_fdis_26000_rus.pdf (access date July 20, 2018).

12. *Tsentr «Rozvytok korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti»* [Center of the “Development of Corporate Social Responsibility”], available at: <https://platfor.ma/.../tsentr--rozvitok-korporativnoyi-sotsialnoyi-vidpovidalnosti-> (access date July 20, 2018).

Куцик В.І., Мойсеєнко І.В. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мета. Теоретичне дослідження методів, об'єктів та показників оцінки соціальної відповідальності підприємства та надання методичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Методика дослідження. Теоретичною основою дослідження є фундаментальні положення формування системи соціальної відповідальності підприємництва; сучасна економічна теорія, що передбачає врахування цілей сталого розвитку та вимог міжнародних стандартів; наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань соціальної відповідальності. Методологічну основу дослідження складають загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання. У процесі дослідження використовувались такі методи економічних досліджень: абстрактно-логічний (формування теоретичних узагальнень і висновків); монографічний (вивчення наукових праць з проблем оцінки соціальної відповідальності підприємства); прямого аналізу та синтезу (систематизація методик аналізу соціальної відповідальності).

Результати. Сформульовано методологічні основи оцінювання внутрішнього та зовнішнього середовища соціальної відповідальності підприємства на основі визначення цілей та критеріїв оцінки. Запропоновано експрес-методику оцінювання соціальних інвестицій підприємства.

Наукова новизна. Модифіковано методичні основи оцінювання соціальної відповідальності підприємства наступним чином: доповнено критерії ефективності оцінки соціальної відповідальності на мікрорівні, уточнено перелік та методику розрахунку параметрів на мікрорівні за витратним методом. Представлена експрес-методика дозволяє проаналізувати динаміку змін внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства та вплив соціальних інвестицій на результати діяльності.

Практична значущість. Розроблена експрес-методика оцінки соціальної відповідальності підприємства дозволяє вирішити завдання методичного забезпечення прийняття управлінських рішень щодо сталого розвитку підприємства. Основні положення та висновки, сформульовані в роботі, можуть бути використані при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних матеріалів, розробці лекцій та практичних занять з питань соціальної відповідальності підприємства.

Ключові слова: соціальна відповідальність підприємства, соціальні інвестиції, кількісні показники, критерії оцінки, соціально-трудові показники, цілі оцінки.

Kutsyk V.I., Moiseienko I.V. METHODOLOGICAL BASES FOR EVALUATION OF SOCIAL RESPONSIBILITY OF THE ENTERPRISE

Purpose. The aim of the article is theoretical study of methods, objects and indicators of corporate social responsibility assessment and provision of methodological recommendations for their improvement.

Methodology of research. The theoretical basis of the research is the fundamental position of the formation of the system of social responsibility of entrepreneurship; modern economic theory, which envisages taking into account the goals of sustainable development and the requirements of international standards; scientific works of domestic and foreign scientists on social responsibility issues. The methodological basis of the research consists of general scientific and specific methods of scientific knowledge. The following methods of economic research are used in the process of research: abstract and logical (the formation of theoretical generalizations and conclusions); monographic (study of scientific works on the problems of assessing the social responsibility of the enterprise); direct analysis and synthesis (systematization of methods of analysis of social responsibility).

Findings. The methodological bases for assessing the internal and external environment of corporate social responsibility are formulated based on the definition of goals and evaluation criteria. An express method of estimating social investments of the enterprise is offered.

Originality. The methodical bases for evaluating the company's social responsibility are modified as follows: the criteria for the effectiveness of the assessment of social responsibility at the micro level are supplemented; the list and the method for calculating the parameters at the micro level according to the expense method are specified. The presented express method allows analyzing the dynamics of changes in the internal and external environment of the operation of the enterprise and the impact of social investment on the results of the activity.

Practical value. The developed rapid method of assessing the social responsibility of the enterprise allows us to solve the problem of methodical support for making managerial decisions regarding the sustainable development of the enterprise. The main provisions and conclusions formulated in the work can be used in the preparation of textbooks, manuals, methodological materials, the development of lectures and practical classes on corporate social responsibility.

Key words: social responsibility of the enterprise, social investments, quantitative indicators, evaluation criteria, social and labor indicators, objectives of evaluation.

Куцик В.І., Мойсеєнко І.В. МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНИВАНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Цель. Теоретическое исследование методов, объектов и показателей оценки социальной ответственности предприятия и предоставления методических рекомендаций по их усовершенствованию.

Методика исследования. Теоретической основой исследования являются фундаментальные положения формирования системы социальной ответственности предпринимательства; современная экономическая теория, которая предполагает учет целей устойчивого развития и требований международных стандартов; научные труды отечественных и зарубежных ученых по вопросам социальной ответственности. Методологическую основу исследования составляют общенаучные и специфические методы научного познания.

В процессе исследования использовались такие методы экономических исследований: абстрактно-логический (формирование теоретических обобщений и выводов); монографический (изучение научных трудов по проблемам оценки социальной ответственности предприятия); прямого анализа и синтеза (систематизация методик анализа социальной ответственности).

Результаты. Сформулированы методологические основы оценки внутренней и внешней среды социальной ответственности предприятия на основе определения целей и критериев оценки. Предложено экспресс-методику оценки социальных инвестиций на микроуровне.

Научная новизна. Модифицированы методические основы оценки социальной ответственности предприятия следующим образом: дополнены критерии эффективности оценки социальной ответственности на микроуровне, уточнен перечень и методика расчета параметров на микроуровне затратным методом. Представленная экспресс-методика позволяет проанализировать динамику изменений внутренней и внешней среды функционирования предприятия и влияние социальных инвестиций на результаты деятельности.

Практическая значимость. Разработанная экспресс-методика оценки социальной ответственности предприятия позволяет решить задание методического обеспечения принятия управленческих решений относительно устойчивого развития предприятия. Основные положения и выводы, сформулированные в работе, могут быть использованы при подготовке учебников, учебных пособий, методических материалов, разработке лекций и практических занятий, по вопросам социальной ответственности предприятия.

Ключевые слова: социальная ответственность предприятия, социальные инвестиции, количественные показатели, критерии оценки, социально-трудовые показатели, цели оценки.